

מסורת הש"ס

(א) מדר עולם סי"א, ב. (ג) מגילה י. ירוש' מגילה ספ"א, א. (ד) ספרי דהא טו, (ז) ירוש' שם ה"יב, (ה) שם ה"יא והי"ב, (ו) ירוש' פסחים פ"ב ה"ד, מגילה שם, (ז) [מגילה י. ספרי שם, ירוש' מגילה פ"א ה"יב, (ח) ד"ה קדשים קלים בכל מקום, (ט) פי' ז"ק, (י) [וע' מו' פסחים לו: ד"ה דלמנן], (כ) עיין תוס' לעיל סא. ד"ה מאי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ל ר"ל לר' יוחנן אי הכי מעשר שני:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה זו וכו' ודא קמ" עיין לעיל דף ס ע"פ תוס' ד"ה קטנר:

שינויי נוסחאות

[א] בכתה"י ובתב. וכן בד"י רפ"ט ופ"ח. וביה יצר מלה, דלית מביא רחיה מן הכתוב דליתו תכנינון ו' שנים כי היכי דלא מייתי רחיה לעשרה שנתן שמואל בו, אלא אחר דחשיב השנתון על העשרים שנה אחר ומתכו והוימיס כי ובידושלס מתן ל"ג הרי י"ג ובשלמה בו, וכוה א"י אלו לניסיס להגהת ס"ק גרסי' ור' להלן אהא טו, (דקדס:) [ב] שנים ובידושלים מתן ל"ג שנים, וארבעה דשלמה דכתב ויחל בו, כ"ל (י"ש"ח:) [ג] חלקן הכתוב בד' (י"ש"ח:) [ד] גזיב כתה"י הנקרא אי הכי מע"ש גמ', ובמס' ה"ה"ת ור"ה גרסי' ע"ש. ועי' קר"א שסקנה על נוסח זה דלית מוכן קרא כל שכן אי לא הותירו הכמות הוי קשא אהאי נאכל בכל ערי ישראל. שמתן על כל ישראל דו' שנים מתן בחברון הרי ג"ג וכו', (ולא אהא: [ז] דהאי (ד"ש"ח:) [א] בכתלקה (י"ש"ח:) [ב] ז"ל ובאבל (ג"ויזו:) [ג] ליעיל מפסח בגלגל (באה"ח:) [ד] גמ' לפניו אהא בר מתנה (הגרי"ב) [ו] בכתה"י ופ"מ בירה. מוקדש, דכתוב: [ז] בכתה"י הרה: [ז] ז"ל בכור (ב"ש"ח:) [ח] ז"ל דשייך: [ט] גב"ש נוסף ודחיפוק לוי. דאינם נאכלות בכל מושבות אמר ר"ל זאת ואמרת חלות תורה: [ב] ובגזב וגבעון מוטטו להו התם. ז"ע דנהי דממטו ליה התם מ"מ חז"כ יאכל בכל ערי ישראל, ולולא דמקמינא ה"א דהתן חמש מינות מיומרים, דהיי קדושתם היתה אלוה' דר"ש ואליהו ודאי אהין גזוז וגבעון, אף מ"מ יש להקשות קושיותם אליה' דר' יהודה (ראש"ח:) [בא] ז"ל קמייצה (הגרי"ב, וכ"ה בד"ח):

דכתיב והימים אשר מלך וגו'. ל"ג טו שנה הרי נ"ג וארצנו שמלך שלמה לפני בנין הבית ואותה שנה שלמו ארצנו מאות ושמונים לציאת מצרים נשתיירו לשילה שס"ט: **מנהגי מילי.** שהיה היתר לבמות אחר קדושת שילה משחרבה: **כי לא צאסם.** צימי גלגל אל המנוחה וגו': **ולמה חלקן.**

היתר צמה צין זה לזה. דהא י' קרא צהיתר צמות דגלגל משתעי וקאמר עד מתי אני אומר לכס איש כל היצר צעיניו כי לא צאתם עד עתה וגו' אצל לא משצאסם ואי אין היתר צין זו לזו לא ה"ל למייכתב אלא מנוחה ומדכתיב נחלה ש"מ דה"ק לכו אחר קדושת המנוחה תחזרו להיתר הראשון עד צואכס אל הנחלה: **אי הכי.** דשעת היתר הואי נייתי נמי מעשר שני לנזב וגבעון שהרי נסתלקו יא' כל קדושת שילה ומאי טעם לא תנן במתני' לאוכלו שס: שס שס. ואכלתם שס (דברים יב) אי נמי (כי אס) יב לפני ה' אליהך (תתכלתו) במקום אשר יבחר לשכן שמו שס (שס יד) ובארון כתוב (שמות מ) [ונתת] שס את הארון וגו': **ועיון דארון לא הוה.** דכל ימי נזב וגבעון היה הארון בקרית יערים כ' שנה וצעיר דוד עד שנצנה הבית: **פסח וקדשים נמי.** דהא ואכלתם שס צהו נמי כתוב (דברים יב) **מני.** הך מתני' דקמני מעשר שני בכל ערי ישראל ולא היה צריך להציאן שס: **ר"ש היא.** דלחמר חובות שאין קבוע להם זמן לא קרבו צנוב וגבעון והיינו צכורות ומעשר צמהה וילק' טעמא כדלמנן לעיל יג [דף ק"ח]. בגלגל וכיון דמעשר צמהה לא הוה התם מעשר דגן נמי לא צעי לאיתויי התם דליתקוש להדדי דכתיב (דברים יד) עשר תעשר ואמרינן צשתי מעשרות הכתוב מדברת במסכת צכורות (דף נג:): **ה"ג אצל לר' יהודה ה"ג דאמר רב אדא בר אהבה יד' מעשר שני נאכל צנוב וגבעון לדברי ר' יהודה:** והא צעינן צירה טו. **דכתיב** (דברים יב) **לפני ה' אלהיכס: נזב וגבעון.** חדא חשיב לה: זו וזו שילה. ואפילו הכי יש טו היתר צמרה דקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לצא ובקדושת ירושלים גופה סבירא ליה דיש אחריה היתר כדלמרינן במגילה (דף י') שמעתי שמקריצין צבית חוויי צומנן הזה ואוקיימנא כר' ישמעאל: זו וזו ירושלים. ועד שיצנה הבית לא נאסרו הצמות:

כדלמרינן לעיל צפרק קדשי קדשים (דף ס:) וצפרק צתרא דמכות (דף יט:) ובתמורה צפרק אלו קדשים (דף כג.) דצכורים אינם שלא צפני הבית משום דצעי הנחה ועוד מידי דהוה אחזה ושוק ותרומת לחמי תודה דלמרי' לעיל (דף קז:) נוהגין צצמה גדולה ואין נוהגין צצמה קטנה משום דצעו תנופה וצכורים נמי צעו תנופה דלא דמי למנחה דקדשה צצמה צלא תנופה לרצנן דפליגי עליה דר' יהודה צמתניתינן צפירקין כדפרישית לעיל דמנחה עיקר מנזחה (סמיכה) יא' והקטרה הלכך משום תנופה לא צטלה אצל הני דעיקר מנזתן תנופה צטלה תנופה צטלי אינהו: **הא** מני רבי שמעון היא. הכי נמי מצי למימר רצנן היא דלמרי חובות ליחיד לא קרבו צשעת היתר הצמות אף צצמת צצור וכן רצי מאיר אלא נקט ר' שמעון משום דעציד הך דרשא עשר תעשר צשני מעשרות הכתוב מדבר: הג"ה **ואיתקש [מעשר]** דנן למעשר בהמה. לעיל צפרק קדשי קדשים (דף ס:) נקט היקשא דמעשר לצכור והכא והתם סגי צצחד: זו וזו שי"ח. פירש צקונטרס ואפילו הכי הוי היתר צמרה דקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעמיד לצא ובקדושת ירושלים גופה סבירא ליה דיש אחריה היתר כדלמרינן במגילה (דף י') שמעתי שמקריצין צבית חוויי צומנן הזה ואוקיימנא כר' ישמעאל: זו וזו ירושלים. ועד שיצנה הבית לא נאסרו הצמות:

פרת חטאת פרק ארבעה עשר זבחים

ק"ט.

תורה אור

באו לנזב וגבעון [כו'] קדשים קלים ומעשר שני בב' ערי ישראל. צריש פירקין צמתניתינן (דף קיב:) פירש צקונטרס י' דלעיל צצאו לגלגל לא הזכר מעשר שני לפי שלא נהגו מעשרות עד לאחר ירושה ושיצה ותימה דהא פריך הכא צגמרא דמעשר

שני נמי נסקיה להתם צנוב וגבעון ומסיק דמתני' ר' שמעון היא דלחמר חובות שאין קבוע להם זמן לא קרבו דהיינו צצכור יא' ומעשר צמהה וכיון דמעשר צצמה לא הוה התם מעשר דגן לא צעי לאתויי התם דליתקוש להדדי והשתא מהאי טעמא דליתקש למעשר לא יהא נאכל כלל כמו מעשר צצמה צנוב וגבעון למ"ד לא קרבו חובות והיו צריכין להמתין צצכור ומעשר עד שיוממו ונאכלין צצומנן לצבעליס ומעשר שני לא יהא לו תקנה אלא צצדיון ויש ספרים דלא גרסי צמתניתינן מעשר שני כלל גצי נזב וגבעון ונראה לפרש דלענין הצאה הוא שייך יח' להקיש דאי האי טעון הצאת מקום גם זה יהא טעון הצאת מקום דקאמר לר' יהודה דלחמר חובות קרבו דצנוב וגבעון נאכל גם מעשר שני נאכל שס אצל מה שאין מעשר צצמה קרב לרצי שמעון משום דחובות לא קרבו לענין זה אין שייך להקיש מעשר שני שלא יהא נאכל בכל מקום דהא דאין מעשר צצמה נאכל משום דצעי מתן דמים ואימורים ולא אפשר אצל מעשר שני שרי ומיהו קשה דלעיל צפרק קדשי קדשים (דף ס:) ילפינן מעשר מצכור דאין אלא צצומן הזה ויש גירסות צצפרים ושס פירשתי ט' ועוד קשה אי משכחת מעשר דנאכל בכל ערי ישראל א"כ הא דלחמר צצפרק כל שעה (פסחים דף לו:) מרצה אני מעשר שיש לו היתר בכל מושצות דלחמר ר' אלעזר מנין למעשר שנטמא כו' למה לי דרצי אלעזר הא כיון דצנוב (נאכל) וגבעון נאכל בכל ערי ישראל א"כ יש היתר בכל מושצות כדלחמר התם (דף לח:) לקמיה צצהואו פירקא גצי חלות תודה יא' ורקיקי מיר נאכלין צנוב וגבעון וי"ל דלילטריך התם דרצי אלעזר משום רצי יהודה דלחמר צשמעתין שלש צירות הן של שילה ושל נזב וגבעון ושל צית עולמים לאכילת מעשר שני ואליצא דרצי יהודה וא"ת והיכי קאמר התם ומוליא אני צכורים שאין להם היתר בכל מושצות והלא נאכלין צנוב וגבעון בכל ערי ישראל כמעשר שני ויש לומר דצכורים לא אפשר משום דצעו הנחה אצל המוצא י' וצנוב יב וגבעון ממטו להו התם (דף יט:) ובתמורה צפרק אלו קדשים (דף כג.) דצכורים אינם שלא צצמה קטנה משום דצעו תנופה וצכורים נמי צעו תנופה דלא דמי למנחה דקדשה צצמה צלא תנופה לרצנן דפליגי עליה דר' יהודה צמתניתינן צפירקין כדפרישית לעיל דמנחה עיקר מנזחה (סמיכה) יא' והקטרה הלכך משום תנופה לא צטלה אצל הני דעיקר מנזתן תנופה צטלה תנופה צטלי אינהו: **הא** מני רבי שמעון היא. הכי נמי מצי למימר רצנן היא דלמרי חובות ליחיד לא קרבו צשעת היתר הצמות אף צצמת צצור וכן רצי מאיר אלא נקט ר' שמעון משום דעציד הך דרשא עשר תעשר צשני מעשרות הכתוב מדבר: הג"ה **ואיתקש [מעשר]** דנן למעשר בהמה. לעיל צפרק קדשי קדשים (דף ס:) נקט היקשא דמעשר לצכור והכא והתם סגי צצחד: זו וזו שי"ח. פירש צקונטרס ואפילו הכי הוי היתר צמרה דקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעמיד לצא ובקדושת ירושלים גופה סבירא ליה דיש אחריה היתר כדלמרינן במגילה (דף י') שמעתי שמקריצין צבית חוויי צומנן הזה ואוקיימנא כר' ישמעאל עכ"ל ולא * דק דהתם רצי ישמעאל ציר יוסי דהוא צצמרה צימי רצי והכא רצי ישמעאל צן אלישע צר פלוגמיה דר' עקיבא צבו של ר' שמעון צן יומי וההוא אסיקנא לעיל י' לפוס חד גירסא דכולי עלמא קדשה ומיהו אי אפשר לומר לדידיה שלא יהא היתר אחר שילה דהא

דכתיב^[א] והימים אשר מלך דוד על ישראל מ' שנה בחברון מלך ז' שנים^[ב] [וגו'] ובשלמה כתיב² ויחל לבנותו בשנת ארבע למלכותו⁶ נשתיירו לשילה שלש מאות ושבעים חסר אחת: באו לנזב וגבעון [וכו']: מנא ה"מ דת"ר³ כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה³ אל המנוחה זו שילה נחלה זו ירושלי' למה חלקן^[ג] כדרי ליתן היתר בין זה לזה א"ל ריש לקיש לר' יוחנן⁶ מעשר ד' שני^[ה] נמי ליתני א"ל מעשר⁷ שם שם מארון קא ילפי כיון דארון לא הוה מעשר נמי לא הואי אי הכי פסח וקדשים נמי דשם שם מארון ילפי דכיון דארון לא הוה אינהו נמי לא הוו א"ל [דאמר לך] הא מני י' ר"ש היא דאמר אף צבור לא הקריבו אלא פסח וחובות הקבוע להן זמן אבל חובות שאין קבוע להם זמן הכא והכא לא קרב מעשר⁸ בהמה חובות שאין קבוע להן זמן הוא ואיתקש מעשר דגן למעשר בהמה⁹ מכלל דלרבי יהודה קרב אין דהאמר רב אדא בר מתנה מעשר שני ומעשר בהמה נאכלין צנוב וגבעון לדברי רבי יהודה והא בעי בירה ולאן תני רב יוסף שלש בירות הן שילה גנוב וגבעון ובית עולמים הוא תני לה והוא אמר לה לאכילת מעשר שני ואליב' דרבי יהודה: באו לירושלים [וכו']: ת"ר³ כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה מנוחה זו שילה נחלה¹⁰ זו ירושלים ואומר י' היתה לי נחלתי כאריה ביער ואומר⁵ העיט צבוע נחלתי לי העיט סביב עליה דברי רבי יהודה ר"ש¹¹ אומר מנוחה זו ירושלים נחלה זו שילה ואומר⁶ זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה ואומר⁷ כי בחר ה' בציון אוה למושב לו בשלמא למ"ד מנוחה זו שילה היינו דכתיב אל המנוחה ואל הנחלה אלא למ"ד מנוחה זו ירושלים נחלה זו שילה אל הנחלה ואל המנוחה מיבעי ליה הכי קאמר לא מיבעיא מנוחה דלא מביטו אלא אפילו לנחלה נמי לא מביטו תנא דבי רבי ישמעאל זו וזו שילה רבי שמעון בן יוחי אומר זו וזו ירושלים בשלמא למאן דאמר מנוחה זו

1. והק"מם אשר מלך דוד על ישראל ארבעים שנה בחברון מלך שבע שנים ובידושלס מלך שלשים ושלש שנים:
מ"א ב, יא

2. ויחל לבנות בחודש השני בשני בשנת ארבע למלכותו:
דה"ב ג, ב
3. כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אשר יקחו אליהם נתן לה.
דברים יב, ט
4. ויהיה לי נחלתי כאריה ביער נתנה עלי בקולה על בן שנאתיה:
ירמיה יב, ח
5. העיט צבוע נחלתי לי העיט סביב עליה לכו אספו כל חיות הישדה ותניו לאבלה.
ירמיה יב, ט
6. זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אותיך:
תהלים קלב, יד
7. כי בחר יקחה בציון אוה למושב לו:
תהלים קלב, יג

מוסף רש"י

אל המנוחה זו שילה. שמו מלכות (מגילה י'):